

према општим прописима грађанског законодавства, које важи на територији где се имовина налази. Лица која имају право издржавања према власнику имовине, могу остварити то право из имовине прелазе на управу.

Као блиски сродници сматрају се: брачни друг и лица која су у односу сродства са власником или његовим брачним другом у правој линији, усходној и низходној линији, браћа и сестре, затим посинач и поћерка, поочим и помајка, хранитељ и крањеник.

Члан 6

Код доношења одлуке о предаји имовине на управу блиским сродницима, суд ће се руководити разлозима правичности према пострадаој породици као и интересима народне привреде, у духу члана 5 Одлуке Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије од 21 новембра 1944 године, те ће у случају да је имовина велика, уступати на управу само један део имовине како не би дошло до незаслуженог гомилања богатства у рукама лица којима се имовина предаје на управу.

У одлуци о уступању имања сродницима на управу, нареджени извршни сит означаваће који део имовине даје на управу, као и који део прихода даје управитељу на уживање. Вишак преко прелазог дела имовине остаје и лађе под директним управом Државне управе народних добара, а вишак преко олобоеног дела прихода предаје се Државној управи народних добара за рачун власника.

За задужење и отуђење у неопходно потребним или по имовини корисним случајевима, потребно је отуђење надлежног народног суда, а по предлогу Управе народних добара. Лице коме је имање поверено на управу било од стране суда, било од стране Државне управе народних добара, одговорно је материјално и кривично за исправно управљање и чување поверене имовине у интересу непосредних сопственика односно наследника.

Државној управи народних добара припада право надзора над радом управитеља одређених од надлежног суда.

Начин надзора над радом лица којима је имовина из члана 1 овог Закона поверена на управу од стране суда прописане се посебним упутствима.

Члан 7

Готовина, хартије од вредности и драгоцености, предаваће се сродницима само уколико је то потребно за добро управљање имовином, отправљање предузећа или радње, односно за њихово издржавање. Уколико је сопственик по закону на то био обавезан. Све остале вредности имају се прелати сродницима којима је поверена управа имовине, на чување и управу одмах.

Члан 8

Индустријска, трговачка, занатска, посредничка или каква друга предузећа или радње, као и радње слободних професија, уколико нису била од стране власника уступљена окупатору или стављена на расположење окупатору те су оне послужила за вођење рата, враћају се сопственику са свим инвентаром и осталим предметима који су његова својина. У осталом ће се поступити по члану 2 овог Закона. Прописи чл. 5 и 6 овог Закона примене се и у овом случају.

Члан 9

Лице које је под условима из члана 1 овог Закона морало да напусти просторије у којима је обављало какву занатску, трговачку, индустријску или другу радњу, има право да се врати у те просторије под условом да радњу продужи.

На просторије имају право и сродници у правој усходној и низходној линији и брачни друг који је

имовину добио на управу ако продуже исту радњу под условима из става 1 овог члана.

Члан 10

Сходно горе изложеним начелима расправити се и питање повраћаја права уживања, ауторских права, права индустријске својине, концесије, повраћаја фондова, акција, учешћа у радњама и предузећима и друго.

Члан 11

Лица која не поступе по наређењу из ст. 1 члана 3 овог Закона, казниће се новчано до четвртине вредности непријављене туђе имовине коју имају у свом држављу, или принудним радом до једне године.

Иста лица, у случају свесног прикривања туђе својине из користољубља, као и у случају моралне безобзирности при долажењу у државину туђе имовине, казниће се перет новчане казне принудним радом до три године.

Ако је такво лице као блиски сродник добило на управу туђу имовину, одузеће му се право да имовином управља.

Члан 12

Службеници Државне управе народних добара и лица којима ова повери управу над имовином из ст. 1 члана 1 овог Закона, одговарају за свој рад по Закону о заштити народних добара.

Члан 13

Ближа упутства за спровођење овог Закона прописане Министар правосуђа савезне владе у споразуму са министрима индустрије, трговине и снабдевања и пољопривреде.

Члан 14

Овај Закон ступа на снагу кад се објави у „Службеном листу демократске федеративне Југославије“.

24 маја 1945 године

Београд

Претседништво
Антифашистичког већа народног ослобођења
Југославије

Секретар,
М. Перуничкић, с. р.

Претседник,
др. И. Рибар, с. р.

320.

На предлог Министарског савета демократске федеративне Југославије, а на основу чл. 4 Одлуке о Врховном законодавном и извршном народном представничком телу Југославије као привременом органу врховне народне власти у Југославији за време народноослободилачког рата, Претседништво Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије доноси

ЗАКОН

О ОДУЗИМАЊЕ РАТНЕ ДОБИТИ СТЕЧЕНЕ ЗА
ВРЕМЕ НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ОКУПАЦИЈЕ

Члан 1

Ратном добити, која пада под удар овог Закона, сматра се онај вишак (увећање) имовине, ма у ком облику он био, који је на дан 9 маја 1945 године имао правно или физичко лице преко имовине коју

је то лице поседовало 6 априла 1941 године, а који нишак потиче из привредне или друге делатности вршене за време рата у земљи или ван ње уз искоришћавање изузетних ратних прилика и беде народа, те прелази нормалну добит коју би то лице могло стећи у нормалним (редовним) условима привређивања, а у својој укупној вредности износи више од 25.000.— динара ДФЈ.

Члан 2

1) Као ратна добит сматра се и онај део имовине, стечене за време означено у чл. 1, који је употребљен за ма какве инвестиције или за поправку штете настале за то време на имовини ратног добитника, или који је употребљен за отплату његових дугова направљених пре 6 априла 1941 године.

2) Ратном добити сматра се и она имовина из чл. 1, која је у току рата наслеђем, у виду мираза или поклоном пренета на друго лице.

3) Неће се сматрати ратном добит самосталног занатлије који није успоставио више од 1 помоћника и 1 ученика и добит земљорадника који није стално употребљавао најамну радну снагу. Под стално употребљаваном најамном радном снагом неће се рачунати она најамна радна снага, која је била макар и стално употребљавана на сељачком газдинству или у занатској радњи да би се њоме заменила услед рата (одласка у војску, интернације, заробљеништва, убиства итд.) изгубљена радна снага.

4) Уколико је једно лице из чл. 1 услед непосредног дејства ратних догађаја претрпело штету у тој мери да је вредност његове целокупне имовине на дан ослобођења била мања од њене вредности од 6 априла 1941 године, оно не потпада под одредбе овог Закона.

5) Отплата дугова чињена од лица која се у смислу чл. 2 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова од 26 септембра 1936 године сматрају као земљорадници, а чији посед не прелази површину од 10 ха обрадиве земље, односно код породичне задруге 20 ха, не сматра се као ратна добит у смислу става 1 овог члана.

Члан 3

1) Срески народноослободилачки одбор позива физичка лица, а окружни народноослободилачки одбор позива правна лица за која постоји уверење да су ратни добитници да поднесу пријаву о својој добити за време рата.

2) За правна лица пријаву подноси њихов претставник а за масе и лица под старатељством старалац.

3) Ако је ратни добитник умро а његова имовина је пренета на наследнике или поклонопримце или примаоце мираза, пријаве подносе наследници односно поклонопримци, односно примаоци мираза сваки за део имовине ратне добити који је наследио или добио на поклон, односно примио у мраз.

Члан 4

1) Висину ратне добити утврђује комисија од 5 чланова које поставља и смењује Народноослободилачки одбор у чијем саставу постоји порески одељак, а за правна лица комисија од 5 чланова које поставља и смењује Окружни народноослободилачки одбор.

2) Висину ратне добити утврђује комисија овог народноослободилачког одбора на чијем подручју је ратни добитник имао за време окупације сталну радњу; ако је имао једну или више радњи на подручјима разних пореских одељака или није имао сталну радњу, висину ратне добити утврђује комисија овог народноослободилачког одбора на чијем подручју ратни добитник има домаћинство.

3) За правно лице надлежна је комисија овог окружног народноослободилачког одбора на чијем

се подручју налазило седиште управе правног лица на дан ослобођења.

Члан 5

1) Надлежни народноослободилачки одбори дужни су да од дана обнародовања овог Закона прикупљају податке за сваког ратног добитника. Све власти, установе и лица дужни су да народноослободилачким одборима, на њихов захтев, пруже све податке којима располажу о пословању појединих ратних добитника.

2) Исто тако дужно је и свако лице које је за време назначено у члану 1 овог Закона отуђило непокретну имовину, или које је отуђило одједном злато, накит и другу покретну имовину у вредности преко 5.000.— динара ДФЈ да пријави име купца и продајну цену надлежном народноослободилачком одбору у року од 30 дана од дана обнародовања општег јавног позива из чл. 3.

Члан 6

Финансиски орган кога одреди надлежни народноослободилачки одбор као референта за ратну добит, саставиће за надлежну комисију предлоге о висини ратне добити на основу пријава, реферата (где не постоји пријава) и прикупљених података односно личног сазнања.

Члан 7

1) Висину ратне добити комисија утврђује саопштем оценом при којој треба узети у обзир на првом месту пријаву односно реферат, прикупљене податке и предлог референта за ратну добит.

2) Седницама комисије присуствује и помаже јој у раду референт за ратну добит надлежног народноослободилачког одбора.

3) Пре почетка рада чланови комисије подажу заклетву.

4) Расправе комисије су јавне.

Члан 8

Ратна добит, утврђена по предњим одредбама, одузима се ратном добитнику у целом износу у корист Фонда за ложање настрадалих крајева и жртава рата и фашистичке окупације.

Члан 9

О утврђеној ратној добити комисија писмено извештава ратног добитника. Он је дужан да утврђени новчани износ ратне добити плати у року од 30 дана од дана саопштења.

Уколико ратни добитник докаже да му је са обзиром на неликвидност његове имовине немогуће уплатити одређени износ ратне добити у року од 30 дана, комисија му може допустити отплату у обротама сходно одредбама о непосредним поресима. Поред тога одлука комисије о ратној добити објавиће се на видном месту у згради где комисија обавља свој посао.

Члан 10

Ратни добитник може се жалити на висину утврђене ратне добити комисији наведеној у чл. 11. Жалба се предаје народноослободилачком одбору, код кога је утврђена висина ратне добити, у року од 30 дана од дана саопштења одлуке о висини ратне добити.

Сваки пунолетни грађанин-ка са територије односног народноослободилачког одбора може поднети жалбу против висине ратне добити утврђене од комисије, ако налази да је висина ратне добити утврђена од комисије мања од оне за коју он подноси доказе.

Члан 11

1) По жалбама на одлуке комисије Среског народноослободилачког одбора о висини ратне добити

решава комисија за утврђивање ратне добити при Окружном народноослободилачком одбору, а по жалбама на одлуке о ратној добити које у првом степену доноси комисија Окружног народноослободилачког одбора решава комисија од 5 чланова коју оира Обласни или Покрајински (Главни) народноослободилачки одбор, а у федералним земаљама где ових нема, комисија коју бира врховно законодавно тело.

2) Одлуке по поднетим жалбама, које наведене комисије имају донети у року од 15 дана, правноснажне су.

Члан 12

1) Наплату утврђеног новчаног износа ратне добити врши Срески народноослободилачки одбор, односно онај месни народноослободилачки одбор који за то овласти Срески народноослободилачки одбор.

2) У погледу наплате и осигурања примењиваће се одредбе о наплати непосредних пореза.

Члан 13

1) Ратни добитник који у редовном року не поднесе пријаву о ратној добити, поред утврђеног износа ратне добити платиће на име казне 15% од утврђене ратне добити, а 30% ако пријаву не преда ни у року одређеном посебним писменим позивом.

2) Новчане казне може бити ослобођено само оно лице које докаже да га је нека неотклоњива сметња спречила да поднесе пријаву.

Члан 14

Право државе на одузимање ратне добити и право државе на изрицање новчане казне (чл. 13) и казне принудног рада не застарева.

Члан 15

Овлашћује се Министар финансија да издаје упутства за примену овог Закона.

Члан 16

Овај Закон ступа на снагу кад се објави у „Службеном листу демократске федеративне Југославије“.

24 маја 1945 године
Београд

Претседништво

Антифашистичког већа народног ослобођења
Југославије

Секретар,
М. Перунички, с. р.

Претседник,
др. И. Рибар, с. р.

321.

На предлог Министарског савета демократске федеративне Југославије, а на основу чл. 4 Одлуке о Врховном законодавном и извршном народном претставничком телу Југославије као привременом органу врховне народне власти у Југославији за време народноослободилачког рата, Претседништво Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије доноси

ЗАКОН

О ЗАШТИТИ НАРОДНИХ ДОБАРА И ЊИХОВОМ УПРАВЉАЊУ

Члан 1

Сва непокретна и покретна добра која су на основу Одлуке Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије од 21 новембра 1944 године

или на основу других закона прешла или ће прећи у државну својину, постају народна имовина на чију је својину право државе незастариво.

Члан 2

1) Сва лица и све јавне власти и установе, као и службеници у чијој се државини на дан објављивања овог Закона затече имовина из члана 1, без обзира на начин на који је та имовина доспела у њихову државину, дужна су да најдаље у року од 30 дана од ступања овог Закона на снагу пријаве исту савезној односно земаљским управама народних добара, уколико то није већ раније учињено, и то у два примерка с тачним описом предмета и назначењем начина на који су до њих дошли.

2) У селима пријава се може учинити и усмено код месне власти, која ће о томе саставити записник и исти сместа упутити надлежној управи народних добара.

Члан 3

Лица у чијој се државини налазе народна добра не смеју истима располагати нити из коме давати на употребу без писменог одобрења савезне односно земаљске управе народних добара, или оних органа које ове управе за то овласте.

Члан 4

Све промене у власништву добара наведених у члану 1 овог Закона, сва оптерећења и задуживања поменуте имовине учињена после преласка у државну својину, као и све промене у статусу ових добара објављене путем правних послова, који падају под удар члана 6 Одлуке Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије од 21 новембра 1944 године, немају правног дејства према држави. Управе народних добара овлашћене су да поменуту имовину могу у свако доба одузети од њених држалаца и поступити са њом као са народном имовином.

Члан 5

Лица која су постављена да управљају и руководе народним добрима или имовином стављеном под контролу државе дужна су да то учине као добри и савесни привредници.

Дужности лица која управљају и руководе народним добрима нарочито су следеће:

- 1) предузимање свих потребних мера за тачан попис и утврђивање имовине која им је поверена;
- 2) предузимање свих потребних мера за обезбеђење, чување и рационално искоришћавање поменуте имовине;
- 3) савесно и благовремено извршавање наређења, упутстава и производних задатака издатих од надлежних власти;
- 4) тачно обавештавање о пословању и производним могућностима поверених им добара и то у роковима, које буде прописала надлежна надзорна власт;
- 5) брижљив надзор над уредним вођењем прописаног књиговодства у предузећима и исправним материјалним роковањем народним добрима;
- 6) стављање предлога за што рационалније искоришћавање поверене им народне имовине.

Члан 6

1) Лица којима је поверено управљање и руковођење народним добрима одговорна су за савесно и правилно извршавање свих прописа, наредба и упутстава, која издају надлежне власти, као и за